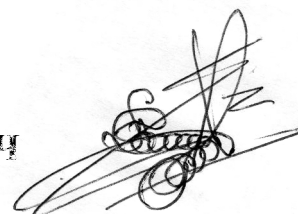

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

БАБІЙ ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ

УДК 339.166.5:621

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.03. – економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Рівне – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Гринчуцький Валерій Іванович
Тернопільський національний економічний університет,
завідувач кафедри економіки підприємств і корпорацій

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Петренко Віктор Павлович
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
завідувач кафедри менеджменту і адміністрування

доктор економічних наук
Борейко Володимир Іванович
Національний університет водного господарства та природокористування,
професор кафедри фінансів і економіки природокористування

Захист відбудеться 7 липня 2011 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 47.104.03 Національного університету водного господарства та природокористування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за адресою: вул. Соборна, 11, м. Рівне, 33000.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету водного господарства та природокористування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за адресою: вул. Приходька, 75, м. Рівне, 33028.

Автореферат розісланий 4 червня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

Н.Е. Ковшун

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах переходу економіки України до інноваційної моделі розвитку та постійного зростання інтелектуальної складової у кінцевій продукції найважливіших галузей національного господарства, масштаби та якісний рівень об'єктів інтелектуальної власності як об'єктів майна суб'єктів господарювання стає важливим показником успішного розвитку бізнесу. Сьогодні ефективність діяльності суб'єктів господарювання визначається як безпосередньо матеріальними, так і інтелектуальними (нематеріальними) ресурсами, що відображають свій виробничий потенціал як складову вартості нових видів продукції (послуг), в технологіях та взаємовідносинах з контрагентами.

Необхідність визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності, що належать державним, муніципальним та приватними суб'єктам господарювання пов'язана з переходом системи господарювання до ринкових умов. Практика комерційного використання об'єктів інтелектуальної власності показує, що виникла необхідність у розробці наукових підходів, які дозволяють погодити інтереси продавця і покупця конкретного об'єкту інтелектуальної власності у частині оплати вартості, а також обґрунтувати методичні рекомендації для її оцінювання.

На сьогоднішній день опублікована значна кількість робіт вітчизняних та зарубіжних економістів, присвячених цим питанням. Багато зробили для вирішення проблеми оцінки вартості інтелектуальної власності такі вчені-економісти: В.Петренко, В. Гуменюк, В. Гринчуцький, Н. Тарнавська, І. Лазаришина, А. Козирєв, Ю. Бородін, Н. Орлова, О. Бутнік-Сіверський, В. Базилевич, О. Новосельцев, Ю.Леонтєв, П. Цибульов, В. Зінов, В. Геєць, О. Ляшенко, Г. Черевко, Е. Брукінг, Т.Стюарт, Л. Едвінсон, М. Мелоун та інші. Проведений аналіз їх наукових публікацій показує, що питання оцінки і обліку інтелектуальної власності, а також механізми визначення авторської винагороди достатньо вивчені, однак не існує ефективного способу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Проблеми визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності і внесення їх на баланс суб'єктів господарювання при приватизації з метою збільшення вартості майна, отримання додаткового прибутку, зростання конкурентоздатності продукції, виходу на новий ринок в умовах інтелектуалізації усіх сфер суспільного життя визначило вибір теми дисертації, її мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Матеріали дисертаційної роботи використано у науково-дослідній роботі кафедри економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету на тему "Забезпечення конкурентоспроможності підприємств як фактор підвищення ефективності промислового виробництва" (державний реєстраційний номер 0107U012224), зокрема у розробці розділу "Активізація інвестиційної діяльності підприємств як фактор підвищення ефективності виробництва".

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є обґрунтування теоретико-методичних засад та удосконалення методичних підходів щодо формування системи оцінювання інтелектуальної власності.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення в роботі таких завдань:

- розкрити сутність і зміст інтелектуальної власності та визначити її економічну природу;
- проаналізувати існуючі підходи та методи оцінювання інтелектуальної власності;
- визначити чинники та уточнити процес ціноутворення об'єктів інтелектуальної власності;
- обґрунтувати процес та прийоми управління ризиками, що виникають з можливістю отримання доходів від використання інтелектуальної власності у діяльності суб'єкта господарювання;
- систематизувати методику визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності на основі якісних та кількісних показників;
- удосконалити моделі структури управління інтелектуальною власністю суб'єктів господарювання;
- розробити моделі формування доходу від використання об'єктів інтелектуальної власності.

Об'єктом дослідження є процеси формування системи оцінювання об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних положень щодо формування та удосконалення системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертації стали класичні положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері стратегічного та інноваційного менеджменту, управління інтелектуальною власністю, оцінки ефективності інвестицій.

Для досягнення поставленої у роботі мети були використані такі методи: діалектичного, абстрактно-логічного і системного аналізу (теоретичне узагальнення та систематизація основ інтелектуальної власності, формування висновків); історико-еволюційний (вивчення розвитку економіки знань); економіко-математичний (розробка моделі формування доходу від використання об'єктів інтелектуальної власності), розрахунково-конструктивний, порівняння (аналіз стану використання об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання); монографічний (вивчення форм та способів управління інтелектуальною власністю); синтезу (розробка організаційно-економічного механізму управління інтелектуальною власністю) та інші загальноприйняті методи економічного дослідження.

Інформаційною базою дисертації слугували законодавчі та нормативні акти Верховної Ради та Уряду України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів, інформаційні матеріали, оприлюднені у періодичних та Інтернет-виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертації обґрунтовані об'єктивна необхідність та практична значимість розробки важливого та актуального наукового завдання удосконалення системи оцінювання інтелектуальної власності та її структурних компонентів, що дозволяють реагувати на зміни умов їх діяльності, мають своєю ціллю адаптацію до вимог ринку та спрямовані на стійке функціонування суб'єктів господарювання у майбутньому. При цьому, були отримані такі наукові результати:

вперше:

- розроблено економіко-математичну модель вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності, сутність якої полягає у формуванні цільової функції отримання максимального прибутку, який залежить від напрямів використання об'єктів інтелектуальної власності;

удосконалено:

- лінійно-функціональну та функціонально-матричну моделі структури управління інтелектуальною власністю, що на відміну від існуючих, дозволяє отримати об'єктивну інформацію в процесі виробничо-господарської діяльності, яка спрямована на максимізацію прибутку;

- методичний підхід до визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності в процесі капіталізації та комерціалізації, що дає можливість враховувати вплив кількісних і якісних факторів та підвищує точність визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності;

отримали подальший розвиток:

- теоретичні положення сутності та змісту об'єктів інтелектуальної власності, що вказують на покращення використання основних виробничих, оборотних фондів та робочої сили, дають можливість виявити місце окремого об'єкта інтелектуальної власності в структурі майна суб'єкта господарювання;

- методичний підхід до ціноутворення об'єктів інтелектуальної власності, що базується на таких вхідних змінних, як обсяг продажів, витрати на створення та ціна інноваційного продукту, період прогнозування, коефіцієнт дисконтування, дія зовнішнього середовища;

- обґрунтування процесу, аналізу, прийомів управління ризиками, що виникають із можливістю отримання доходів від використання інтелектуальної власності у виробничо-господарській діяльності суб'єктів господарювання та механізму виявлення ризикоутворюючих факторів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці науково-методичних рекомендацій для удосконалення системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання. Це дозволить удосконалити систему оцінювання об'єктів інтелектуальної власності та впровадити конкретні заходи щодо їх використання суб'єктами господарювання машинобудівної промисловості.

Методичні рекомендації з оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності впроваджені в практику роботи на таких машинобудівних підприємствах, як ТОВ "Тернопільський машинобудівний завод" (довідка №04/27-01 від 27 квітня 2010 року), ТОВ "Тернопільський комбайновий завод" (довідка №17/8 від 17 березня 2010 року), ТОВ ТД "Редукторний завод" (довідка №11-15/02 від 15

лютого 2010 року). Основні теоретичні положення та висновки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету при викладанні дисципліни “Економіка підприємства” та “Інвестиційна діяльність промислового підприємства” (довідка №126-10/1001 від 05 травня 2010 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення проблем удосконалення системи оцінювання інтелектуальної власності в Україні. Результати наукових досліджень, що містяться у дисертаційній роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті положення, які є результатом особистих розробок здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження були обговорені та отримали позитивний відгук на таких всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах: “Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації” (Тернопіль, 2006 р.); “Організаційно-економічні інструменти розвитку інтеграційних процесів в агропромисловому виробництві” (Тернопіль, 2006 р.); “Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації” (Тернопіль, 2007 р.); “Сучасні тенденції і проблеми розвитку інвестиційно-будівельного комплексу” (Тернопіль, 2007 р.); “Актуальні проблеми забезпечення економічної безпеки України” (Тернопіль, 2008 р.); “Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін” (Тернопіль, 2009 р.); “Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід” (Тернопіль, 2009 р.).

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 10 одноосібних наукових праць загальним обсягом 2,44 друк. арк., серед яких 4 статті (0,89 друк. арк.) – у фахових виданнях, а також у 1 науковій праці (0,22 друк. арк.) у співавторстві, де автору належить 0,15 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 228 сторінок комп’ютерного тексту. Робота містить 22 таблиці, 27 рисунків, 76 формул, 13 додатків, список використаних джерел включає 160 найменувань на 13 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, предмет та об’єкт дослідження, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «**Теоретичні основи оцінювання інтелектуальної власності в Україні**» визначено сутність інтелектуальної власності суб’єктів національного господарства, сформовано концептуальні засади управління нею та висвітлено сучасні підходи і методи її оцінювання.

Дослідження сутності та змісту об'єктів інтелектуальної власності вказує на покращення використання основних виробничих, оборотних фондів та робочої сили. Це дає змогу збільшити виробничий потенціал та ефективність виробництва, призведе до збільшення прибутку та вартості самого ж суб'єкта господарювання. Проведена порівняльна характеристика об'єктів інтелектуальної власності (ОІВ) та основних фондів (ОФ) суб'єктів господарювання дала змогу виявити спільні та відмінні ознаки між цими активами (рис. 1).

Рис. 1. Основні ознаки об'єктів інтелектуальної власності та основних фондів суб'єктів господарювання

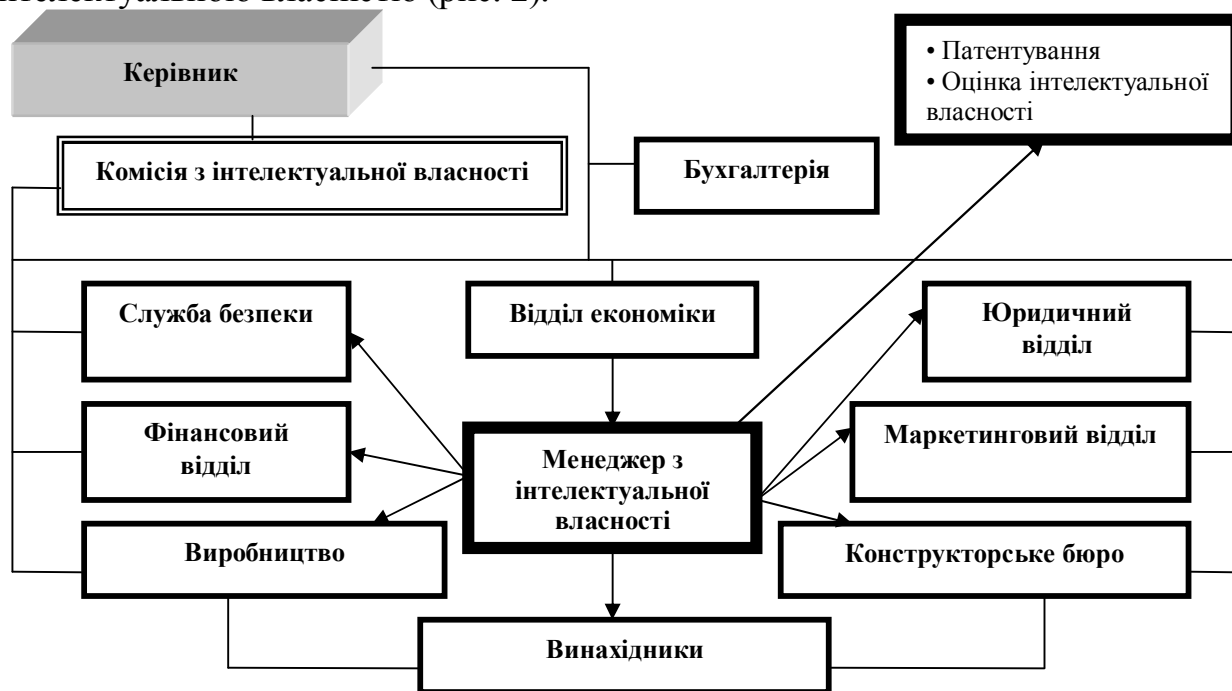
В умовах ринкових відносин у практиці суб'єктів господарювання актуальним завданням є комерціалізація інтелектуальної власності – використання її у господарській діяльності з економіко-фінансових позицій, що виникають в умовах договірних відносин. Ключовою передумовою комерціалізації інтелектуальної власності є необхідність дослідження її як товару і як капіталу, що дасть можливість досягнення кінцевих позитивних результатів інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Результати дослідження сутності інтелектуальної власності дають можливість виявити місце окремого об'єкта інтелектуальної власності в структурі майна суб'єкта господарювання. У роботі розкрито ступінь впливу об'єктів інтелектуальної власності на діяльність суб'єкта господарювання, що має важливе значення при встановленні вартості як окремого об'єкту інтелектуальної власності, так і бізнесу в цілому.

З метою отримання інформації, необхідної для виробничої і господарської діяльності, обґрунтовано необхідність створення бухгалтерської інформаційної системи, що розглядається як істотний інструмент управління в ринкових умовах.

Зазначено, що інтелектуальна власність суб'єктів господарювання є активом, реальну вартість якого не завжди відображає бухгалтерський облік. Особливо це стосується галузей національного господарства, де ключову роль відіграють не стільки споруди і обладнання, скільки дохідність від нематеріальних активів.

Управління інтелектуальною власністю – це діяльність, спрямована на отримання кінцевого фінансового результату – прибутку, або іншого доходу внаслідок створення та використання об'єктів інтелектуальної власності. Основними завданнями управління інтелектуальною власністю є створення, виявлення та вибір виду правової охорони, забезпечення ефективного використання та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Автором удосконалено лінійно-функціональну та функціонально-матричну моделі структури управління інтелектуальною власністю (рис. 2).

Рис. 2. Функціонально-матрична модель структури управління інтелектуальною власністю суб'єктів господарювання

В процесі оцінювання інтелектуальної власності слід використовувати метод роялті, згідно якого ліцензіат виявляє готовність платити ліцензіару частку очікуваного валового прибутку. В цьому випадку на розмір ставки роялті впливають такі обставини: економічна ефективність ліцензії; наявність та обсяг патентного захисту; обсяг прав, які передаються за ліцензією; кон'юнктура ринку; конкурентні пропозиції.

З'ясовано, що ставка роялті коливається, як правило, в межах 1-12%. Найчастіше вона встановлюється в межах 2-6 %. Для деяких галузей національного господарства існують емпіричні шкали середньостатистичних ринкових роялті, часто званих ринковою ціною ліцензії. Результати досліджень доводять можливе використання ковзаючої ставки роялті, залежної від обсягів виробництва або продажів продукції ліцензіатом. Так, при збільшенні обсягів виробництва продукції роялті зменшуються, а при скороченні обсягів виробництва вона збільшується.

Аналіз підходів та методів до оцінки інтелектуальної власності дозволив дійти висновку, що витратний підхід слід використовувати для об'єктів інтелектуальної власності, які створюються власними силами і для власного виробництва. Ринковий підхід пропонується використовувати при купівлі об'єктів інтелектуальної власності. Дохідний підхід застосовується у разі продажу власного об'єкту інтелектуальної власності на ринку. Вибір підходу залежить від кількості необхідної інформації, потреби покупця чи власників об'єктів інтелектуальної власності, економічної ситуації на момент оцінки. Встановлено, що у зв'язку з унікальністю об'єктів інтелектуальної власності існують особливості у застосуванні цих підходів при визначенні певного виду вартості.

У другому розділі «**Аналіз системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання в Україні**» визначені особливості ціноутворення об'єктів інтелектуальної власності, проведений аналіз системи оцінювання інтелектуальної власності та виявлені ризики при їх оцінці.

Визначено, що у результаті розвитку комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності формується ринок інтелектуальної власності, який є сукупністю трансформованої продукції інтелектуальної власності, що комерціалізується з метою отримання прибутку. Він являє собою набір механізмів, за допомогою якого здійснюється передача прав на об'єкти інтелектуальної власності та реалізуються інтереси сторін.

Саме тут відбувається перетворення інтелектуального потенціалу, який знаходиться у безперервному русі (пошук, розробка, випробування, використання), вартість якого змінюється під впливом попиту та пропозиції і залежить від темпів розвитку науково-технічного прогресу.

Проведений аналіз сфери комерціалізації інтелектуальної власності показав, що на ринку необхідна присутність економічних агентів (суб'єктів), що зацікавлені у купівлі-продажі об'єктів інтелектуальної власності. Ними виступають з одного боку, продавці товару “інтелектуальна власність” (наукові організації, інститути, виробничі підприємства, фізичні особи), з іншого – покупці (суб'єкти господарювання різних сфер економічної діяльності). Суб'єктом даного ринку також є держава, що може бути як в ролі продавця чи покупця, так і виконувати особливу функцію на ринку – створювати правила, яких повинні дотримуватися всі інші агенти ринку.

Встановлено, що для створення суб'єктом господарювання інноваційної продукції, необхідне вкладення інвестицій, які здійснюються не одномоментно, а вроздріб. Доведено, що при формуванні системи оцінювання об'єктів інтелектуальної власності в процесі інвестування слід застосовувати в рамках дохідного підходу метод дисконтування грошового потоку. Тому основна формула має такий вигляд:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF}{(1+k_d)^t} - \sum_{t=1}^n \frac{I}{(1+k_d)^t}, \quad (1)$$

де NPV – чиста поточна вартість; CF – грошовий потік; I – інвестиції; t – період поступлення грошових засобів; k_d – ставка дисконтування.

Виразивши вхідні змінні формули (1): обсягу V , ціни P , витрат C , часу t і ставки дисконтування k_d , можна отримати таку функціональну залежність:

$$NPV = f(V, P, C, t, k_d), \quad (2)$$

Як показав аналіз формули (1), на формування системи оцінювання інтелектуальної власності найбільшою мірою впливають місткість ринку V і ставка дисконтування k_d . Отже, подальша побудова методики має лежати в руслі застосування тих методів, які дозволяють б коректно оцінювати вхідні змінні, що входять у вираз (2).

Інтелектуальна власність стає вагомим нематеріальним активом суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, частка якої в загальному майні може сягати 30-35%. Проте, поряд із можливістю отримання значних доходів від використання інтелектуальної власності та забезпечення фінансової стійкості, суб'єкти господарювання зіштовхуються з цілою низкою ризикоутворюючих факторів. Це, у свою чергу, визначає необхідність використання методів та механізмів управління ризиками. Процес управління ризиком – це систематична робота з аналізу ризиків і прийняття заходів для їх мінімізації.

З розглянутих у дисертації прийомів управління ризиками практичне значення має саме перенесення частини (хедж, опціон, страхування і диверсифікація), або всього ризику на інші особи. У керівників суб'єктів господарювання на сучасному етапі їх функціонування та розвитку виробничо-господарської діяльності, повинен викликати увагу метод хеджування ризиків оперативних фінансових планів як один з видів страхування повної чи часткової втрати прибутку, а також фахового кадрового керівного капіталу (потанціалу).

Проведення оцінки впливу ризиків на суб'єкт господарювання, варто здійснювати через розрахунок коефіцієнту комерційних небезпек:

$$K_{кн} = \left(\frac{\sum_{i=1}^n Z_i}{\sum_{j=1}^m D_j} \right) \times 100\%, \quad (3)$$

де $K_{кн}$ – коефіцієнт комерційних небезпек; Z_i – прогнозована сума збитків за статтями бюджетів суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості внаслідок виникнення ризиків у плановому розрахунковому періоді; D_j – очікувана сума отриманих надходжень суб'єктом господарювання у плановому періоді; n – кількість статей в оперативному фінансовому плані суб'єкта господарювання; m – кількість статей надходжень в оперативному фінансовому плані суб'єкта господарювання.

Результати розрахунків за формулою (3) дали змогу в'яснити, що залежно від значення коефіцієнта $K_{кн}$, ризики вважаються такими: $K_{кн} \leq 5\%$ – очікувані втрати суб'єкта господарювання внаслідок виникнення ризиків будуть низькими; $5\% < K_{кн} \leq 10\%$ – середніми; $10\% < K_{кн} \leq 20\%$ – високими; $K_{кн} > 20\%$ – надзвичайно високими.

Автором зроблений висновок, що страхування втрати прибутку є компенсаційною формою захисту національних суб'єктів господарювання від повного чи часткового неотримання потенційної вигоди (очікуваного прибутку), що зумовлене спадом, або зупинкою виробництва через різноманітні, в тому числі форс-мажорні, обставини. Це дало змогу з'ясувати, що збитки, які може отримати суб'єкт господарювання внаслідок виникнення несприятливих умов у зовнішньому чи внутрішньому середовищах його діяльності, не обмежуються тільки повним чи частковим неотриманням потенційної вигоди. Сюди належать й витрати, що пов'язані з поверненням виробництва до бажаної ділової активності.

Крім зазначеного, суб'єкт господарювання може недоотримати свій прибуток при настанні страхового випадку у своїх партнерів (споживачів, постачальників). Суб'єкт господарювання-постачальник сировини, чи матеріалів, зазнавши певних майнових втрат, не зуміє своєчасно або взагалі виконати умов договору, що, у свою чергу, приведе до аналогічних негативних наслідків. Такий вид хеджування ризиків можна назвати локальною зупинкою виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості через випадкове переривання відповідного бізнес-процесу.

Базою для визначення загального обсягу страхової відповідальності при хеджуванні втрати прибутку суб'єкта господарювання є величина страхової суми, яка обчислюється шляхом прогнозу обсягів прибутку та постійних витрат, що виникнуть у плановому розрахунковому прибутку. З'ясовано, що у хеджуванні ризиків при страхуванні неотримання прибутку суб'єкту господарювання доцільно використовувати поняття “прибутку-брутто”, що складатиметься з “прибутку-нетто” та постійних витрат, які є втратами в умовах простою виробництва.

У рамках проведення експертної оцінки ризиків суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості ТОВ “ТД “Редукторний завод”, було визначено, що для ризиків, бал яких $W_i \times V_i > 10$ (де, W_i – вага ризику, V_i – середня ймовірність виникнення за оцінкою експертів) розроблені міри протидії (табл. 1).

Таблиця 1

Експертна оцінка ризиків ТОВ “ТД “Редукторний завод”

Прості ризики	Експерти			V_i (1+2+3)/3	Бал $W_i \times V_i$
	1	2	3		
Віддаленість від інженерних мереж	0	0	0	0	0
Відношення місцевої влади	25	25	25	25	4,2
Наявність альтернативних джерел сировини	50	25	50	42	7
Віддаленість від транспортних вузлів	0	0	0	0	0
Платоспроможність замовника	25	0	25	75	15
Непередбачувані витрати (інфляція)	75	75	75	75	15

Продовження табл. 1.

Несвоєчасна доставка комплектуючих	75	75	100	50	10
Несвоєчасна підготовка працівників	25	0	25	17	3,4
Недобросовісність підрядника	0	0	0	0	0
Нестійкість попиту	25	0	0	8	1,1
Поява альтернативного продукту	50	75	25	50	7,1
Зниження цін конкурентами	100	75	50	75	10,7
Збільшення виробництва в конкурентів	75	100	100	92	13,1
Зростання податкового зобов'язання	75	50	50	58	8,3
Неплатоспроможність споживачів	0	25	0	8	1,1
Зростання цін на сировину, матеріали, доставку	75	75	50	67	9,6
Труднощі з пошуком кваліфікованих кадрів	25	0	0	8	2
Загроза страйку	25	0	0	8	2
Недостатній рівень зарплати	50	50	50	50	12,5
Кваліфікація кадрів	75	75	50	67	16,7
Знос обладнання	25	25	25	25	8,3
Нестабільність якості сировини та матеріалів	25	25	0	17	5,7
Відсутність резерву потужності	75	75	75	75	25
Імовірність залпових викидів	25	25	0	17	3,4
Викиди в атмосферу	25	25	50	33	6,6
Близькість населеного пункту	100	100	100	100	20
Шкідливість виробництва	25	0	25	17	3,4
Збір відходів	75	50	50	58	11,6

Окрім фінансових проблем, значна вага ризику припадає на кваліфікацію кадрів. Цей випадок пояснюється тим, що важлива увага при оцінці ризиків приділяється саме інтелектуальній власності.

У третьому розділі «Удосконалення системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання національної економіки» запропоновано комплексний підхід та розрахункові методи до оцінювання ринкової вартості об'єктів інтелектуальної власності, проведене практичне застосування системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів національного господарства.

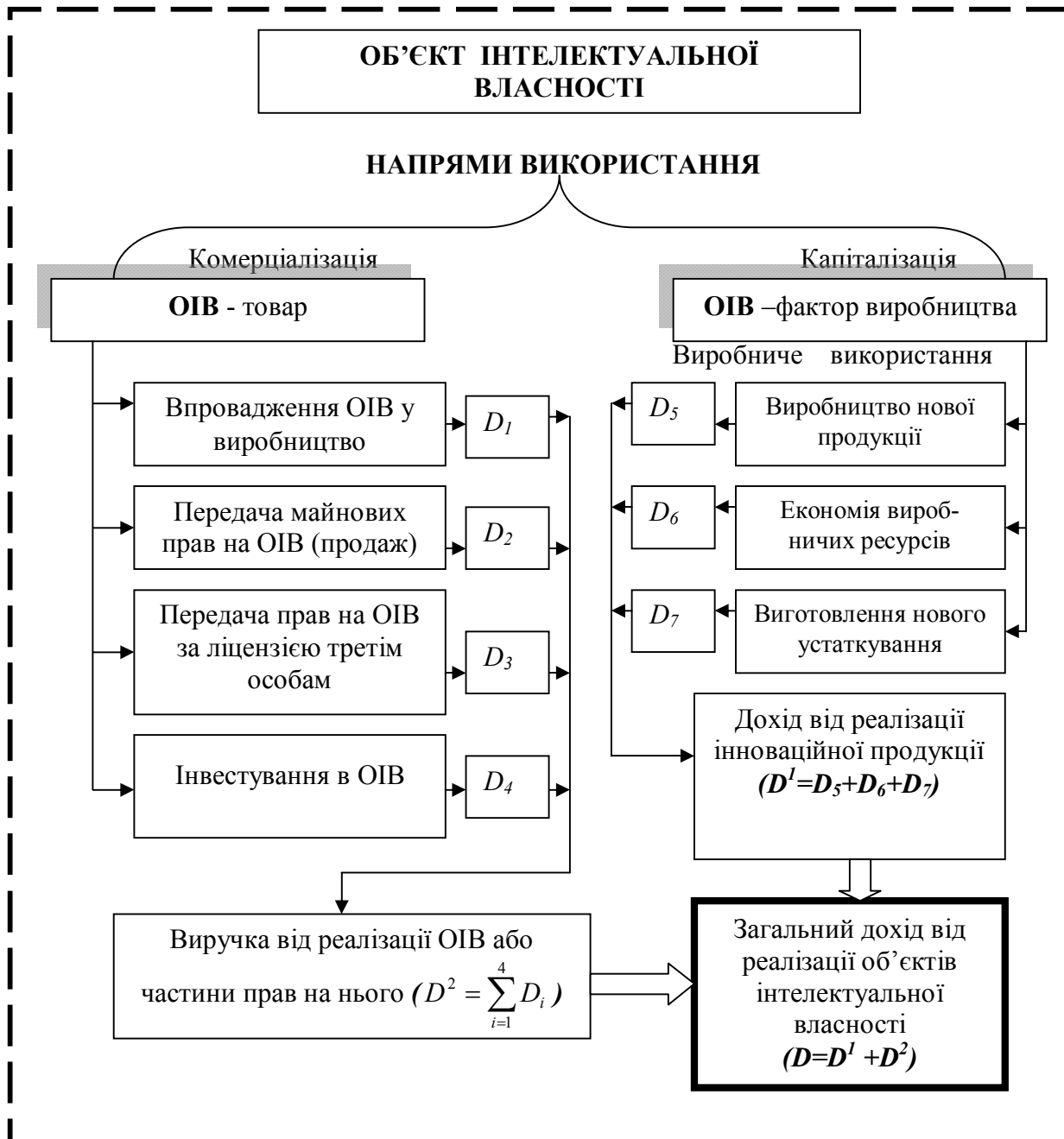
Суттєвий вплив на оцінку об'єктів інтелектуальної власності мають фактори внутрішнього й зовнішнього середовища суб'єктів господарювання щодо формування, функціонування та розвитку системи їх оцінювання. Врахування спектру особливостей характеристик об'єктів інтелектуальної власності надають можливість провести їх об'єктивну оцінку на основі комплексного підходу з використанням системи кількісних і якісних показників.

Складність формування об'єктивної ринкової вартості для комерційної реалізації прав інтелектуальної власності полягає в недосконалій методичній базі оцінки власності такого роду та різних напрямків інтересів суб'єктів ринку інтелектуальної власності. Автором запропонована модель, в якій відображені два основні напрями господарського використання інтелектуальної власності у діяльності різних бізнес-структур: комерціалізація і капіталізація (рис. 3).

У процесі комерціалізації інтелектуальна власність виступає в статусі товару, фундаментальною ознакою якої є ціна. Комерційне використання об'єктів інтелектуальної власності як товару потребує їх вартісної оцінки. Визначення оціночної вартості таких об'єктів необхідне не лише при операціях купівлі-продажу, а й при приватизації підприємств, їх внесенні до статутного капіталу, передачі в оренду та інших трансакціях.

Капіталізація об'єктів інтелектуальної власності, як нематеріальних активів в балансі, що потребує правильного їх обліку та достовірного

відображення інформації про первісну та залишкову вартість цих специфічних ресурсів суб'єктів господарювання пов'язана з обліком, оцінкою і включенням інтелектуальної власності у вартість підприємства та отримання доходу від їх використання. Вибір певних форм і засобів комерціалізації інтелектуальної власності визначається результатами маркетингових досліджень, на базі яких формується прибуток для конкретного напрямку використання об'єктів інтелектуальної власності.

Рис. 3. Модель напрямів отримання доходу від інтелектуальної власності

Оцінка потенціалу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності побудована за принципом: інтелектуальна власність створює цілий ряд витрат, які протиставляються ряду можливостей генерації доходу, для тих, хто експлуатує (використовує) цю інтелектуальну власність. Доцільність

патентування визначається цілями використання інтелектуальної власності, а саме: продаж (експорт) продукції власного виробництва і продаж (експорт) технології як цілі патентування. Критерії доцільності патентування включають в себе технічний рівень об'єкта, економічну ефективність, значимість конкретного винаходу в об'єкті техніки, присутність ноу-хау, можливість доведення порушення прав об'єктів інтелектуальної власності, наявність ринку та інтересів конкурентів.

Разом з тим, при виборі варіанту комерціалізації інтелектуальної власності, який створений суб'єктом господарювання, потрібно враховувати те, що найбільший економічний ефект (прибуток) отримує правовласник від застосування об'єктів інтелектуальної власності на власному виробництві для випуску конкурентоспроможної продукції, або модернізації виробництва і реалізації цієї продукції чи послуг на внутрішньому або зовнішньому ринках.

Споживча вартість ліцензій є головним чинником на ринку об'єктів інтелектуальної власності. Методи попередньої оцінки об'єктів інтелектуальної власності та прийняття рішень про доцільність купівлі такого об'єкта дуже важливі, але остаточна оцінка може не відповідати ціні ліцензіара. І тому особливої уваги заслуговують обґрунтування ліцензіата, які базуються на економіко-математичних методах та моделях оцінки інноваційних проектів.

Оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності пропонується проводити за двома напрямками: оцінювання якісних та кількісних показників. Для оцінювання якісних показників пропонується використовувати підхід, що полягає у експертній оцінці об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання, який базується на визначенні рейтингу експерта анкетуванням. Значення вагового коефіцієнта (індексу рейтингу оцінювача) X_i у кожному випадку обчислюється згідно формули:

$$X_i = \sum_{h=1}^l \sum_{j=1}^m q_m X_{ij}^h K_j \quad (i=1,2,\dots,n), \quad (4)$$

де q_h – коефіцієнт вагових показників порівняння об'єктів інтелектуальної власності; K_j – коефіцієнт компетентності експертів за висловлюванням інших; X_{ij}^h – результат оцінки в числах, або балах; j – номер експерта ($j=1,2, \dots,m$); i – номер об'єкта ($i=1,2,\dots,n$); h – номер порівнювального показника (признака) ($h=1,2,\dots,l$).

Для кількісної оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності використовуються методи витратного підходу, які полягають у розрахунку витрат на відтворення об'єктів інтелектуальної власності, що оцінюються в поточних цінах за мінусом амортизації.

В якості бази для визначення вартості використання інтелектуальної власності в інвестиційних проектах у дисертації пропонується прийняти економічну ренту відповідних патентів у вигляді величини доходу, який може бути отриманий у результаті її використання. На думку автора, такий підхід певною мірою враховує вплив основних факторів на вартість інтелектуальної власності суб'єктів господарювання. І тому, для оцінки таких об'єктів пропонується провести наступні розрахунки. Дохід після впровадження технічної новизни D'^T , яка

підвищить якісні та споживчі параметри продукції, автором пропонується розраховувати за такою формулою:

$$D^{T} = \sum_{t=0}^T \sum_{i=1}^N \left[\frac{V_i^t (C_i^t - \tilde{C}_i^t)}{(1+k_d)^t} \right] \times K_{onod}, \quad (5)$$

де $\tilde{C}_i^t$ – собівартість виробництва i -го виду продукції після впровадження технічної новизни; V_i^t – розрахункові обсяги виробництва та продажу i -го виду продукції до використання технічної, або технологічної новизни; C_i^t – собівартість виробництва i -го виду продукції до впровадження технічної новизни; k_d – норма дисконту; T – тривалість життєвого циклу продукції; K_{onod} – коефіцієнт, що враховує податок на прибуток, що рівний $1 - \frac{n_c}{100}$ (n_c – ставка податку на прибуток, %).

Дохід від патентів на нові технології виробництва D^{nT} обчислюється за наступною формулою:

$$D^{nT} = \sum_{t=0}^T \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M \left[V_i^t (\tilde{P}_{ij}^t - P_i^t) + \frac{r_{ij} \times \Delta V_{ij}^t}{100} \right] \times \frac{K_{onod}}{(1+k_d)^t}, \quad (6)$$

де $\tilde{P}_{ij}^t$ – ціна продажу i -го виду продукції ($i=1, 2, 3, \dots, N$), виготовленої з використанням патенту j ($j=1, 2, 3, \dots, M$) на технічну новизну; P_i^t – ціна продажу i -го виду продукції ($i=1, 2, 3, \dots, N$), виготовленої до використання патенту на технічну новизну; ΔV_{ij}^t – фактичний річний приріст виробництва i -го виду продукції, виготовленої з використанням патента на технологію j у t -му році розрахункового періоду; r_{ij} – нова рентабельність виробництва i -го виду продукції за j -ою технологією (%).

Виходячи з авторських пропозицій, щодо врахування вартості об'єктів інтелектуальної власності, можна стверджувати, що цільова функція отримання прибутку від використання об'єктів інтелектуальної власності має такий вигляд:

$$\sum_{t=0}^T \frac{\left\{ \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^M \left[V_i^t (\tilde{P}_{ij}^t - P_i^t) + \frac{r_{ij} \times \Delta V_{ij}^t}{100} \right] - \sum_{i=1}^N [V_i^t (P_i^t - C_i^t)] - \Delta A_t \right\} K_{onod} + \Delta A_t}{(1+k_d)^t} - \sum_{t=0}^T \frac{I_t}{(1+k_d)^t} + \sum_{t=0}^T \frac{D_t}{(1+k_d)^t} + \sum_{t=0}^{T_t} \frac{\sum_{l=1}^L C_{лиц_l}^t \times \mathcal{C} - Z^t}{(1+k_d)^t} \rightarrow \max, \quad (7)$$

де I_t – інвестиційні витрати, що пов'язані із створенням та придбанням ОІВ; D_t – чистий дохід від продажу майна суб'єкта господарювання (значення показників відповідають t -му інтервалу планування); N – кількість видів продукції, відповідно з використанням і без використання ОІВ; ΔA_t – додаткові амортизаційні відрахування, обумовлені інвестиціями в інтелектуальну власність; $C_{лиц_l}^t$ – прибуток ліцензіата на t -му інтервалі планування, що він отримує від використання ліцензій; $\mathcal{C}$ – частка ліцензіара в обсязі прибутку ліцензіата; Z^t –

витрати ліцензіата на t -му інтервалі планування, пов'язані із використання ліцензій; T_i – термін дії ліцензійної угоди; L – кількість ліцензіатів.

Побудована модель вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання дає змогу обґрунтовано приймати рішення при комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності і дозволяє аналізувати ситуацію в аспекті розвитку динаміки подій.

Інтелектуальна власність для суб'єктів національного господарства є інвестиційною пропозицією, яка стосується оновлення технологічного процесу виробництва продукції, що потребує відповідних фінансових витрат. Для з'ясування проблеми щодо оцінки ефективності капіталовкладень та пошуку джерел фінансування автором запропоновано економічну модель оцінювання інвестиційної привабливості інтелектуальної власності (винаходу) як активу бізнесу на прикладі продукції суб'єкта господарювання, де створюється новий інтелектуальний продукт.

Втілення у виробництво та використання інноваційної продукції дасть можливість зменшити матеріаломісткість, собівартість, що збільшить ефективність та довговічність даної продукції, тобто дозволить суб'єкту господарювання отримати економічний ефект.

Запропонована модель оцінки ефективності капіталовкладень в інтелектуальну власність. Обчислення середнього доходу суб'єкта господарювання до і після втілення інноваційної продукції дає можливість визначити прогнозовану частку інтелектуальної власності в чистому прибутку суб'єкта господарювання. Порівняння витрат базового та нового продукту дозволило встановити, що споживчі якості нового продукту з використанням об'єкту інтелектуальної власності значно впливають на собівартість виробу. Визначення економічного ефекту від виробництва одиниці продукції нового зразка дає змогу обчислити період окупності капіталовкладень на розробку нової продукції з використанням об'єкту інтелектуальної власності.

ВИСНОВКИ

У результаті дисертаційного дослідження проведено теоретичне обґрунтування та запропоновані практичні шляхи вирішення науково-виробничого завдання, яке полягає у формуванні системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання. В рамках вирішення означеного завдання автором у роботі здійснено наступне:

1. Результати проведеного аналізу теоретичної бази та методологічного інструментарію щодо оцінювання об'єктів інтелектуальної власності показали, що на сьогодні не існує єдиної системи оцінювання об'єктів інтелектуальної власності, яка враховує особливості кожного із видів об'єктів, а також галузеву специфіку кожного суб'єкта господарювання, який володіє цими об'єктами та ринкові умови функціонування суб'єкта господарювання. У процесі приватизації не враховуються об'єкти інтелектуальної власності як важливий елемент майнового комплексу цих суб'єктів господарювання.

2. Визначено, що класифікація об'єктів інтелектуальної власності відрізняється від загальноприйнятої сукупності ознак, притаманних матеріальним активам суб'єктів господарювання, що дозволяє визначити структурні елементи при визначенні її вартості. Класифікаційними ознаками виділені: спосіб придбання і право власності на об'єкт інтелектуальної власності, цілі проведення оцінки, спосіб використання вказаного об'єкту, види платежів за використання об'єкту інтелектуальної власності та види договорів на його створення, спосіб відображення у бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання, спосіб нарахування амортизації, форми розрахунку вартості об'єкта інтелектуальної власності. Виділені особливості об'єктів інтелектуальної власності, що дозволяють сформулювати зміст кожного із оцінюваних об'єктів, склад кількісних і якісних факторів, які впливають на вартість об'єкта інтелектуальної власності.

3. Доведено, що вибір підходу, за допомогою якого оцінюються нематеріальні активи, залежить від виду цього активу, мети його оцінки і специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Витратний підхід найбільш доцільно використовувати при розрахуванні нематеріального активу для вз'яття його на баланс (при придбанні або створенні), а дохідний і ринковий – при продажі. Однак при постановці на баланс, наприклад, знаку, або гудвілу витратний підхід застосувати неможливо, оскільки оцінити ці об'єкти можливо тільки на основі результатів діяльності суб'єкта господарювання – прибутку, тому тут використовується дохідний підхід.

4. Обґрунтовано положення про те, що реалізація відносин власності може здійснюватись як у процесі виробництва – капіталізація інтелектуальної власності, так і в процесі обміну – комерціалізація інтелектуальної власності. Економічні інтереси суб'єктів господарювання можуть бути ефективно реалізовані в обох процесах. Особливості комерціалізації інтелектуальної власності обумовлені змістом відносин інтелектуальної власності, тобто складом функцій, якими наділений власник об'єкта інтелектуальної власності.

5. При формуванні ціни на об'єкти інтелектуальної власності встановлено, що ринкова ціна на даний економічний ресурс формується на базі вартості (витрат розробників об'єктів інтелектуальної власності) та споживчої вартості або корисності (вираженої у бажаному доході покупця від використання об'єктів інтелектуальної власності). В роботі узагальнені основні фактори ціноутворення на ринку інтелектуальної власності, що враховують особливості товару “інтелектуальна власність”, з одного боку, як предмету виробничого споживання, з другого боку, як еквівалента монопольних прав і привілегій, що надаються його власнику. В процесі дослідження виявлені основні ціноутворюючі фактори, які відображають специфіку формування ціни на об'єкти інтелектуальної власності.

6. Розроблено економіко-математичну модель, яка дає змогу обґрунтовано приймати рішення при комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності і дозволяє аналізувати ситуацію в аспекті розвитку динаміки подій. Визначення вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності

застосовується залежно від цілей її використання, а саме – при прийнятті на баланс суб'єкта господарювання, приватизації об'єктів державної власності, застави об'єктів інтелектуальної власності.

7. Здійснена практична апробація розроблених у дисертації науково-методичних положень механізму оцінювання інтелектуальної власності, що підтверджує ефективність їх застосування для оцінки об'єктів інтелектуальної власності у суб'єктах господарювання машинобудівної промисловості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях

1. Бабій П. Людський ресурс – інтелектуальний капітал підприємства / П. Бабій // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України: Науковий журнал. – Випуск 12. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – С. 124-126.
2. Бабій П. Ефективність впровадження стратегічного управління інтелектуальною власністю на вітчизняних підприємствах / П. Бабій // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України: Науковий журнал. – Випуск 13. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – С. 129-134.
3. Бабій П. Оцінка ризиків у процесі інвестування в інтелектуальну власність підприємства / П. Бабій // Економічний аналіз: Збірник наукових праць. – Випуск 4. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – С. 155-157.
4. Бабій П. Підходи до оцінки інтелектуальної власності підприємства / П. Бабій // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – С. 132-134.

Публікації в інших виданнях

5. Бабій П. Захист інтелектуальної власності на підприємстві / П. Бабій // Збірник тез доповідей, виголошених на студентській науковій конференції “Науководослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації”. – Тернопіль: ТНЕУ, 2006. – С. 16-18.
6. Бабій П. Про інтелектуальний капітал підприємства / П. Бабій // Організаційно-економічні інструменти розвитку інтеграційних процесів в агропромисловому виробництві. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Ч.1.– Тернопіль: ТІ АПВ УААН, ТДЕУ, 2006. – С. 3-5.
7. Бабій П.С. Ризики при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності машинобудівного підприємства у процесі бюджетування / П. Бабій, В. Гринчуцький // Управління ризиками. Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 254: В 6 т. – Т. IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 1001-1008.
8. Бабій П. Управління знаннями як ресурсом підприємства / П. Бабій // Збірник тез доповідей, виголошених на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Сучасні тенденції і проблеми розвитку інвестиційно-будівельного комплексу”. – Тернопіль: ТНЕУ, 2007. – С. 106-108.

9. Бабій П. Інтелектуалізація праці – важлива умова економічного розвитку підприємств / П. Бабій // Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід // Тези доповідей Міжнародної конференції молодих учених і студентів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – С. 139-141.
10. Бабій П. Аналіз методів вимірювання інтелектуальних ресурсів підприємства / П. Бабій // Збірник тез доповідей II Науково-практичного семінару з міжнародною участю “Актуальні проблеми забезпечення економічної безпеки України”. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – С. 20-22.
11. Бабій П. Інтелектуальна власність як заставне майно підприємства / П. Бабій // Збірник матеріалів доповідей Міжнародної науково-практичної конференції “Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін”. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – С.130-133.

АНОТАЦІЯ

Бабій П.С. Формування системи оцінювання інтелектуальної власності в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03. – економіка та управління національним господарством. – Національний університет водного господарства та природокористування. – Рівне, 2011.

Дисертацію присвячено проблемам формування системи оцінювання інтелектуальної власності суб'єктів господарювання. У роботі окреслено теоретичні положення поняття “інтелектуальна власність”, що на відміну від існуючих, включає інтелектуальну промислову власність та інтелектуальний потенціал. Запропоновано методичний підхід до визначення загального доходу від використання об'єктів інтелектуальної власності суб'єктами господарювання, що дає змогу оцінити внесок інтелектуальної власності у загальну рентабельність проекту та підвищити об'єктивність відбору інноваційних проектів для фінансування. Удосконалено підхід до формування рейтингу оцінювачів, що дає змогу враховувати справедливість вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

Розроблено нову економко-математичну модель вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності залежно від цілей її використання, а саме – при прийнятті на баланс, приватизації суб'єкта господарювання, застави об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, модель, економічна рента, інтегральний показник, економічна ефективність, інноваційний проект, нематеріальний актив, комерціалізація, капіталізація, дохід.

АННОТАЦИЯ

Бабий П.С. Формирование системы оценки интеллектуальной собственности в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03. – Экономика и управление национальным хозяйством. – Национальный университет водного хозяйства и природопользования. – Ровно, 2011.

Диссертация посвящена проблемам формирования системы оценки интеллектуальной собственности субъектов хозяйствования. В данной работе обосновано теоретическое понятие “интеллектуальная собственность”, которое, в отличие от существующих, включает интеллектуальную промышленную собственность и интеллектуальный потенциал. Предложен методический подход к определению общего дохода от использования объектов интеллектуальной собственности субъектами хозяйствования, что позволяет оценить вклад интеллектуальной собственности в общую рентабельность проекта и повысить объективность отбора инновационных проектов для финансирования.

Результаты проведенного анализа теоретической базы и методологического инструментария оценки объектов интеллектуальной собственности показали, что сегодня не существует единой системы оценки объектов интеллектуальной собственности, которая учитывает особенности каждого из видов объектов. В процессе приватизации не учитываются объекты интеллектуальной собственности как важный элемент имущественного комплекса этих субъектов хозяйствования.

Доказано, что выбор подхода, с помощью которого оцениваются нематериальные активы, зависит от вида этого актива, цели его оценки и специфики деятельности предприятия.

В диссертации обосновано положение о том, что реализация отношений собственности может осуществляться как в процессе производства - капитализация интеллектуальной собственности, так и в процессе обмена - коммерциализация интеллектуальной собственности. Экономические интересы субъектов хозяйствования могут быть эффективно реализованы в обоих процессах. В ходе исследования выявлены основные ценообразующие факторы, отражающие специфику формирования цены на объекты интеллектуальной собственности.

Установлено, что использование интеллектуальной собственности в хозяйственной деятельности субъектов хозяйствования или ее трансформация в инновационный продукт связана с коммерциализацией, объединяющей ряд правовых, экономических, технологических и производственных проблем. Основой для такой трансформации является превращение научной идеи в интеллектуальную собственность, а в последствии в инновационный продукт, который после внедрения в производство дает возможность владельцу получить соответствующую прибыль.

В процессе исследования усовершенствован подход к формированию рейтинга оценщиков, поставленный в зависимость от результатов деятельности экспертов, что позволяет, в отличие от других методик, учитывать справедливость стоимостной оценки объектов интеллектуальной собственности.

Разработана новая экономно-математическая модель стоимостной оценки объектов интеллектуальной собственности в зависимости от целей его использования, а именно – при принятии на баланс, приватизации предприятия, залога объектов интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, модель, экономическая рента, интегральный показатель, экономическая эффективность, инновационный проект, нематериальный актив, коммерциализация, капитализация, доход.

ANNOTATION

Babij P. Formation of evaluation of intellectual property in Ukraine. - Manuscript.

Dissertation on the competition of scientific degree of Candidate of Economic Sciences on the speciality 08.00.03. – Economy and Management of National Economy. – National University of Water Resources and Environmental. – Rivne, 2011.

The thesis deals with the development assessment system of intellectual property entities. The paper outlines the theoretical position of the term "intellectual property" that unlike the existing ones, including intellectual property industrial and intellectual potential. A methodical approach to determining the total income from use of intellectual property entities, allowing to assess the contribution of intellectual property in the overall profitability of the project and increase the objectivity of the selection of innovation projects for funding. Improved approach to the rating of appraisers, allowing justice to take into account valuation of intellectual property.

A new mathematical model of the housekeepers, valuation of intellectual property depending on the purpose of its use – namely, in taking on balance, privatization entity pledge of intellectual property.

Key words: intellectual property, model, economic rent, the integral index, efficiency, innovative project, an intangible asset, commercialization, capitalization, revenue.

Підписано до друку 02.06.2011 року
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. умовн. друк. арк. 1,0. Обл.-видав. арк. 0,9
Тираж 100 прим. Зам. № 2-1490

Відруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
Свідоцтво платника податку: Серія Е №897220
м.Тернопіль, вул. Просвіти, 6.
тел. (097) 299 38 99, (063) 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net